

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

ХУУЛЬ ЗҮЙН ТУСЛАЛЦААНЫ ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

2020 оны ..дугаар
сарын ..-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын хууль, олон улсын гэрээнд заасан эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдсэн хүний хууль зүйн туслалцаа авах эрхийг хангах, төрөөс хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэх хүрээ, журам, тогтолцоо, зохион байгуулалт, эрх зүйн үндсийг тогтооход оршино.

2 дугаар зүйл.Хууль зүйн туслалцааны хууль тогтоомж

2.1.Хууль зүйн туслалцааны хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль², Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль³, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль⁴, Хуульчийн эрх зүйн байдлын тухай хууль⁵, Өмгөөллийн тухай хууль⁶, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Төрөөс хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэхтэй холбоотой харилцааг энэ хуулиар зохицуулна.

3.2.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 5.3 дугаар зүйлийн 1.6 дахь заалтад зааснаас бусад үндэслэлээр эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 23 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴ Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 09 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵ Хуульчийн эрх зүйн байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 11 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ Өмгөөллийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2019 оны 49 дугаарт нийтлэгдсэн.

өмгөөлөгчийг томилон оролцуулахтай холбогдох харилцааг Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай болон Өмгөөллийн тухай хуульд зааснаар тус тус зохицуулна.

3.3.Энэ хууль өмгөөлөгчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэхтэй холбоотой харилцаанд хамаарахгүй.

4 дүгээр зүйл.Хууль зүйн туслалцааны зарчим

4.1.Хууль зүйн туслалцааг төрөөс үнэ төлбөргүй үзүүлэх /цаашид “хууль зүйн туслалцаа” гэх/ үйл ажиллагаанд хуульчийн болон өмгөөллийн үйл ажиллагааны зарчмаас гадна дараахь зарчмыг баримтална:

- 4.1.1.мэргэшсэн, тогтвортой байх;
- 4.1.2.чанартай, хүртээмжтэй байх;
- 4.1.3.ил тод байх;
- 4.1.4.ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх;
- 4.1.5.улс төрийн нам, эвслийн үйл ажиллагаанаас ангид байх.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ХУУЛЬ ЗҮЙН ТУСЛАЛЦАА

5 дугаар зүйл.Хууль зүйн туслалцааны төрөл

5.1.Хууль зүйн туслалцаа нь дараах төрөлтэй байна:

- 5.1.1.хууль зүйн зөвлөгөө өгөх;
- 5.1.2.өмгөөллийн үйлчилгээ үзүүлэх;
- 5.1.3.эрх зүйн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа хийх.

5.2.Хууль зүйн зөвлөгөө нь дараах хэлбэртэй байна:

5.2.1.хууль зүйн асуудлаар биечлэн, цахимаар болон утсаар зөвлөгөө, мэдээлэл өгөх;

5.2.2.хууль зүйн ач холбогдол бүхий баримт бичгийн эх боловсруулах.

Тайлбар: -Энэ хуульд заасан “хууль зүйн ач холбогдол бүхий баримт бичиг” гэж өргөдөл, гомдол, хүсэлт, нэхэмжлэл, тайлбарыг ойлгоно.

5.3.Энэ хуулийн 5.1.3-т заасан туслалцааг хуульд харшлахгүй арга, хэлбэрээр явуулах бөгөөд туслалцаа үзүүлэх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална..

6 дугаар зүйл.Хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй авах хүн

6.1.Доор дурдсан хүн /цаашид “үйлчлүүлэгч” гэх/-д энэ хуульд заасан журмын дагуу өмгөөллийн үйлчилгээ үнэ төлбөргүй үзүүлнэ:

6.1.1.Эрүүгийн хуулийн 12 дугаар бүлэг /хүний бэлгийн эрх чөлөө, халдашгүй байдлын эсрэг/-т заасан гэмт хэргийн арван найман насанд хүрээгүй хохирогч, 11.7 дугаар зүйл /гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх/, 13.1 дүгээр зүйл /хүн худалдаалах/, 16 дугаар бүлэг /хүүхдийн эсрэг гэмт хэрэг/-т заасан гэмт хэргийн хохирогч;

6.1.2.төлбөрийн чадваргүй сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, ялтан;

6.1.3.хүүхдийн тэтгэлэг гаргуулах нэхэмжлэгч төлбөрийн чадваргүй бол;

6.1.4.газар өмчлөх эрх нь зөрчигдсөн захиргааны хэргийн оролцогч төлбөрийн чадваргүй бол;

6.1.5.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 4.1.1-д заасан эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхэд.

6.2.Ахмад настан, хөдөлмөрийн чадвараа бүрэн алдсан хүн, өрх толгойлсон олон хүүхэдтэй эцэг, эх, энэ хуулийн 6.1.3, 6.1.4-т заасан хэрэг маргаанд хууль зүйн туслалцаа авч болно.

6.3.Энэ хуулийн 6.2-т заасан хүнд хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх журмыг хууль зүй, санхүү, төсвийн болон нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

6.4.Төлбөрийн чадваргүй гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнд энэ хуулийн 6.1.1, 6.1.2-т заасан хүрээнд хууль зүйн туслалцаа үзүүлж болно.

6.5.Төлбөрийн чадваргүй гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний төлбөрийн чадваргүй байдлыг тогтоох, үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх журмыг хууль зүйн болон гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

6.6.Энэ хуулийн 5.2.1-д заасан хууль зүйн зөвлөгөөг хүний төлбөрийн чадваргүй эсэхээс үл хамааран, энэ хуулийн 5.2.2-т заасан хууль зүйн зөвлөгөөг төлбөрийн чадваргүй хүнд үнэ төлбөргүй үзүүлж болно.

7 дугаар зүйл. Үйлчлүүлэгчийн төлбөрийн чадваргүй байдлыг тодорхойлох

7.1.Төлбөрийн чадваргүй хүнийг дараах байдлаар тодорхойлно:

7.1.1.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 3.1.2-т заасан өрхийн мэдээллийн нэгдсэн санд орсон, нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн гишүүн-иргэн;

7.1.2.Энэ хуулийн 7.1.1-д заасан өрхийн мэдээллийн нэгдсэн санд бүртгэлгүй боловч ядуурлын шугамаас доогуур орлоготой болох нь тухайн иргэний өргөдөл болон баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт, бусад нотлох баримтаар тогтоогдсон иргэн.

7.2.Үйлчлүүлэгчийн төлбөрийн чадваргүй байдлаа тодорхойлон хууль зүйн туслалцаа хүсэх өргөдлийн загварыг Төвийн захирал батална.

7.3.Энэ хуулийн 7.1.2-т заасан үйлчлүүлэгч төлбөрийн чадваргүй болохоо үнэн зөв мэдүүлэх үүрэгтэй.

7.4.Үнэн зөв мэдүүлээгүй тохиолдолд хүлээлгэх хариуцлагын талаар үйлчлүүлэгчид урьдчилан бичгээр сануулна.

7.5.Хууль зүйн туслалцааны төв нь үйлчлүүлэгчийн төлбөрийн чадваргүй байдал, эсхүл энэ хуульд заасан хууль зүйн туслалцаа авах хүнд хамаарах талаархи өргөдлийн мэдээллийг шалгах зорилгоор Улсын бүртгэлийн ерөнхий хуулийн 3.1.5-д заасан улсын бүртгэлийн мэдээллийн сан, Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 3.1.2-т заасан өрхийн мэдээллийн нэгдсэн санг ашиглах, шаардлагатай тохиолдолд хүн, хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтнаас лавлагаа, мэдээлэл авах эрхтэй.

7.6.Энэ хуулийн 7.5-т заасан лавлагаа, мэдээллийг холбогдох хүн, хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтан үнэн зөв, үнэ төлбөргүй, шуурхай гаргаж өгөх үүрэгтэй.

7.7.Хүн, хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтан энэ хуулийн 7.6-д заасан лавлагаа, мэдээллийг үнэн зөв гаргаж өгөх үүргээ биелүүлээгүйгээс хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхтэй холбогдон гарсан зардлыг нөхөн төлөх үүрэгтэй.

7.8.Үйлчлүүлэгч төлбөрийн чадвартай болох нь нотлогдвол улсын өмгөөлөгч хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхээс татгалзах шийдвэрийг бичгээр гаргаж, хувийг үйлчлүүлэгчид өгнө.

7.9.Энэ хуулийн 7.8-д заасан хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхээс татгалзсан шийдвэр гаргахтай холбоотой нарийвчилсан харилцааг Төвийн дүрмээр зохицуулна.

8 дугаар зүйл.Өмгөөллийн үйлчилгээ авахад бүрдүүлэх баримт бичиг

8.1.Энэ хуулийн 6.1-д заасан хүн өмгөөллийн үйлчилгээ авах бол Хууль зүйн туслалцааны төвд хууль зүйн туслалцаа хүсэх өргөдөл гаргах бөгөөд дараах бичиг баримтыг хавсаргана:

8.1.1.энэ хуулийн 7.1.1-д заасан мэдээллийн санд бүртгэлгүй хүний хувьд баг, хорооны Засаг даргын тодорхойлолт, бусад нотлох бичиг баримт;

8.1.2.энэ хуулийн 6.2, 6.4-т заасан хүний хувьд холбогдох нотлох баримт бичиг;

8.1.3.энэ хуулийн 6.1.5-д заасан эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхэд бол эрх бүхий байгууллагын тодорхойлолт;

8.1.4.хууль тогтоомж болон Төвийн дүрэмд заасан бусад.

8.2.Хууль зүйн туслалцааны төв энэ хуулийн 7.1.1-д заасан мэдээллийг өрхийн мэдээллийн нэгдсэн сангаас татан авч бүрдүүлэх бөгөөд үйлчлүүлэгчээс шаардахгүй.

8.3.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын өмгөөлөгчөөс бусад өмгөөлөгч төлбөрийн чадваргүй хүнд хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэхдээ энэ хуульд заасан журмыг баримталж болно.

9 дүгээр зүйл.Үйлчлүүлэгчийн эрх, үүрэг

9.1.Үйлчлүүлэгч дараах эрхтэй:

9.1.1.хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй авах;

9.1.2.улсын өмгөөлөгчийн хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхээс татгалзсан шийдвэрийн талаар Хууль зүйн туслалцааны төвд, өмгөөллийн үйлчилгээний талаар холбогдох эрх бүхий байгууллагад, Хууль зүйн туслалцааны төвийн шийдвэр, үйл ажиллагааны талаар хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тус тус гомдол гаргаж шийдвэрлүүлэх, шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл гомдлоо шүүхэд гаргах;

9.1.3.хуульд заасан бусад.

9.2.Үйлчлүүлэгч энэ хуулийн 7.3-т заасан үүргээ биелүүлээгүйн улмаас хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхтэй холбогдон гарсан зардлыг нөхөн төлөх үүрэгтэй.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ХУУЛЬ ЗҮЙН ТУСЛАЛЦАА ҮЗҮҮЛЭХ ТОГТОЛЦОО

10 дугаар зүйл.Хууль зүйн туслалцааны төвийн удирдлага, зохион байгуулалт

10.1.Энэ хуульд заасан хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэх ажлыг зохион байгуулах чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллага нь Хууль зүйн туслалцааны төв /цаашид “Төв гэх”/ байна.

10.2.Төв нь хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын харьяанд байна.

10.3.Төв нь ажлын алба, салбараас бүрдэнэ.

10.4.Төв нь чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хууль зүйн зөвлөгөө өгөх, эрх зүйн сургалт, сурталчилгаа явуулах болон судалгааны нэгжтэй байж болно.

10.5.Төвийн ажлын алба нь хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулна.

10.6.Салбар нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан хууль зүйн туслалцааг энэ хуульд заасны дагуу үзүүлнэ.

10.7.Салбарт улсын ахлах өмгөөлөгч, улсын өмгөөлөгч, өмгөөлөгчийн туслах ажиллана.

10.8.Улсын өмгөөлөгч нь ажил үүргийн болон хуульчийн мэргэжлийн өөрөө удирдах ёсны зарчмаар зохион байгуулагдан ажиллана.

10.9.Төв нь тогтоосон журмаар үйлдсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

10.10.Салбар нь албан бичгийн хэвлэмэл хуудастай байна.

10.11.Улсын өмгөөлөгч нь хувийн тэмдэг болон салбарын албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.

10.12.Төв нь хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг уялдуулан зохицуулах зорилгоор хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, прокурор болон цагдаагийн байгууллага, Нотариатчдын танхим, Хуульчдын холбоо, Өмгөөлөгчдийн холбоо, хууль зүйн туслалцааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулсан орон тооны бус зөвлөлтэй байж болно.

10.13.Энэ хуулийн 10.12-т заасан орон тооны бус зөвлөлийн ажиллах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

11 дүгээр зүйл.Төвийн чиг үүрэг

11.1.Төв нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

11.1.1.үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах;

11.1.2.хууль зүйн туслалцааны тухай хууль тогтоомж, дүрэм, журмын биелэлтийг хангах;

11.1.3.улсын өмгөөлөгчийг сонгон шалгаруулах ажлыг зохион байгуулах;

11.1.4.улсын өмгөөлөгчийн хуульчийн үргэлжилсэн болон мэргэшүүлэх сургалтыг холбогдох байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

11.1.5.Төвийн салбар байгуулагдаагүй нутаг дэвсгэрт хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх ажлыг эрх бүхий байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

11.1.6.улсын өмгөөлөгчдийн нэгдсэн бүртгэл хөтлөх, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулах;

11.1.7.хүний нөөц, дэд бүтэц, техник тоног төхөөрөмжөөр хангах бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх;

11.1.8.хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааны тайлан, статистик мэдээг улсын хэмжээнд нэгтгэн гаргах, түүнд дүн шинжилгээ хийх, нийтэд ил тод хүргэх;

11.1.9.чиг үүргийн хүрээнд гадаад, дотоодын байгууллагатай хамтран ажиллах, олон улсын төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

11.1.10.хууль зүйн туслалцааны үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлах;

11.1.12.эрх зүйн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа хийх ажлыг зохион байгуулах, бусад байгууллагатай хамтран ажиллах;

11.1.13.хуульд заасан бусад.

11.2.Төвийн удирдах, гүйцэтгэх албан тушаалтан нь төрийн захиргааны албан хаагч байна.

11.3.Төвийн дүрэмд дараах зүйлийг тусгана:

11.3.1.Төвийн ажлын алба болон салбарын чиг үүрэг;

11.3.2.Төвийн удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт;

11.3.3.Төвийн захирал, салбарын улсын ахлах өмгөөлөгчийн захиргааны чиг үүрэг;

11.3.4.улсын өмгөөлөгчийг сонгон шалгаруулах ажлын зохион байгуулалт;

11.3.5.байгууллагын бэлгэдэл, энгэрийн тэмдэг хэрэглэх заавар;

11.3.6.энэ хуульд заасан бусад зүйл.

12 дугаар зүйл.Төвийн захирлын бүрэн эрх

12.1.Төвийн захирал нь энэ хууль болон дүрмээр олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд Төвийн өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулна.

12.2.Төвийн захирал нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

12.2.1.Төвийн дүрмийг боловсронгуй болгох санал боловсруулж, шийдвэрлүүлэх;

12.2.2.тухайн нутаг дэвсгэр дэх хүн амын тоо, гэмт хэргийн гаралт, төлбөрийн чадваргүй, хууль зүйн туслалцаа авах шаардлагатай хүний эзлэх хувь, улсын өмгөөлөгчийн ажлын ачаалал зэргийг харгалзан салбарт ажиллах улсын өмгөөлөгчийн орон тоог тогтоох, салбар байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах зэрэг асуудлаар санал боловсруулах;

12.2.3.Төвийн ажлын алба, салбарын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, чиглэл өгөх;

12.2.4.Төвийн үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, сайжруулахтай холбоотой арга хэмжээний санал боловсруулж, шийдвэрлүүлэх;

12.2.5.улсын ахлах өмгөөлөгч, улсын өмгөөлөгч, өмгөөлөгчийн туслах, Төвийн ажлын албаны болон нэгжийн дарга, ажилтныг томилох, чөлөөлөх, халах, сахилгын шийтгэл ногдуулах;

12.2.6.улсын өмгөөлөгч болон хувийн өмгөөлөгчийн Төвтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр хийсэн өмгөөллийн үйлчилгээний хувийн хэрэг бүрдүүлэх, тайлагнах журам, өмгөөллийн үйлчилгээний тайлангийн загварыг батлах;

12.2.7.улсын өмгөөлөгчийн энэ хууль болон бусад хууль тогтоомжид заасан үндэслэлээр хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхээс татгалзсан шийдвэрийг хянах, энэ талаарх гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх;

12.2.8.Төвийн дотоод дүрэм, журмыг хууль тогтоомжид нийцүүлэн баталж, биелэлтийг хангуулах, биелэлтэд хяналт тавих;

12.2.9.улсын өмгөөлөгчийн цалин хөлс, нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлсний талаар санал боловсруулж, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд танилцуулж, шийдвэрлүүлэх;

12.2.10.хууль зүйн туслалцааны үйл ажиллагааг хэвийн явуулахтай холбоотой гэрээ байгуулах;

12.2.11.улсын өмгөөлөгчийн тухайн нутаг дэвсгэртээ нүүдэллэн ажиллах хуваарь, удирдамжийг Төвийн салбарын саналыг харгалзан батлах;

12.2.12.улсын өмгөөлөгч, ажилтантай хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах, цуцлах, түүнд олгох урамшуулал, хөнгөлөлт, тусламж, тэтгэмжийн хэмжээг хууль тогтоожид заасны дагуу тогтоох;

- 12.2.13.Төвийн дотоод зохион байгуулалтын асуудлыг шийдвэрлэх;
- 12.2.14.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

13 дугаар зүйл.Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг

13.1.Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хууль зүйн туслалцааны талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

- 13.1.1.Төвийг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, хяналт тавих;
- 13.1.2.хууль зүйн туслалцааг үзүүлэх үйл ажиллагаанд хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх, боловсронгуй болгох санал боловсруулах;
- 13.1.3.хууль зүйн туслалцааны тухай хууль тогтоомж, дүрэм, журмын биелэлтийг хангуулах;
- 13.1.4.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

14 дүгээр зүйл.Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх

14.1.Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хууль зүйн туслалцааны талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- 14.1.1.Төвийн бүтэц, орон тоог тогтоох;
- 14.1.2.Төвийн захирлыг томилох, чөлөөлөх, халах;
- 14.1.3.Төвийн саналыг үндэслэн салбарын тоо, байршил, орон тоог тогтоох, салбарыг шинээр байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах;
- 14.1.4.үйлчлүүлэгчтэй болон хувийн өмгөөлөгчтэй байгуулах гэрээний загвар, хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхээс татгалзах шийдвэрийн загварыг батлах;
- 14.1.5.Төвийн үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлж дүгнэх, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх аргачлалыг батлах;
- 14.1.6.Төвийн дүрэм, улсын өмгөөлөгчийг сонгон шалгаруулах журам, болон хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд дагаж мөрдөх бусад дүрэм, журмыг батлах;
- 14.1.7.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

15 дугаар зүйл.Засгийн газрын бүрэн эрх

15.1.Засгийн газар хууль зүйн туслалцааны талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

15.1.1.хууль зүйн туслалцааны хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;

15.1.2.Төвийн удирдах болон гүйцэтгэх албан тушаал, улсын ахлах өмгөөлөгч, улсын өмгөөлөгч, улсын өмгөөлөгчийн туслахын албан тушаалын ангилал, зэрэглэлийг төрийн албаны төв байгууллагын саналыг үндэслэн тогтоох.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ УЛСЫН ӨМГӨӨЛӨГЧ, ТҮҮНИЙ ЧИГ ҮҮРЭГ, БАТАЛГАА, ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХОРИГЛОХ ЗҮЙЛ

16 дугаар зүйл.Улсын өмгөөлөгч

16.1.Улсын өмгөөлөгч нь энэ хуульд заасны дагуу хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үндсэн үүрэг бүхий, эрх, үүргээ хэрэгжүүлсний төлөө төрөөс цалин хөлс авч, ажиллах нөхцөл, баталгаагаар хангагдан ажиллаж байгаа, өмгөөллийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрхтэй, Төвтэй хөдөлмөрийн гэрээ байгуулан ажиллаж буй албан хаагч байна.

16.2.Улсын өмгөөлөгч нь мэргэжлийн үйл ажиллагаагаа хараат бусаар явуулах бөгөөд аливаа этгээд хөндлөнгөөс оролцохыг хориглоно.

17 дугаар зүйл.Улсын өмгөөлөгчийн чиг үүрэг

17.1.Улсын өмгөөлөгч нь дараах чиг үүрэгтэй:

17.1.1.үйлчлүүлэгчид хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэх;

17.1.2.хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх гэрээ байгуулах, холбогдох бүртгэлийг хөтлөх;

17.1.3.холбогдох журмын дагуу хэргийн хувийн хэргийг бүрдүүлж, өмгөөллийн үйлчилгээний тайланг батлагдсан маягтын дагуу гаргаж, тогтоосон хугацаанд тайлагнах;

17.1.4.хуульд заасан бусад.

18 дугаар зүйл.Улсын өмгөөлөгчийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл

18.1.Улсын өмгөөлөгчид дараах үйл ажиллагааг хориглоно:

18.1.1.энэ хуульд заасан үндэслэл, журмаас гадуур өмгөөллийн үйл ажиллагаа явуулах;

18.1.2.хууль зүйн чиглэлээр багшлах, эрдэм шинжилгээний болон хуульчийн мэргэжлийн өөрөө удирдах ёсны байгууллагын сонгуульт ажилд хамаарахаас бусад ажил, албан тушаал эрхлэх;

18.1.3.энэ хуулийн 7.5-д заасан мэдээлэл, лавлагааг энэ хуульд зааснаас бусад зорилгоор ашиглах;

18.1.4.үйлчлүүлэгчээс үйлчилгээ үзүүлсний төлөө өмгөөллийн хөлс, бусад төлбөр шаардах, авах;

18.1.5.хуульд заасан бусад.

18.2.Улсын өмгөөлөгч нь мэргэжлийн үйл ажиллагаагаа холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу явуулна.

18.3.Улсын өмгөөлөгчөөр үүрэгт ажилд нь үл хамаарах ажил, үүрэг гүйцэтгүүлэхийг хориглоно.

19 дүгээр зүйл.Улсын өмгөөлөгчийн ажиллах нөхцөл, баталгаа

19.1.Улсын өмгөөлөгч нь Төрийн албаны тухай болон холбогдох бусад хуульд заасан баталгаанаас гадна дараах нэмэлт баталгаагаар хангагдана:

19.1.1.өмгөөлөгчийн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай ажиллах нөхцөлөөр хангагдах;

19.1.2.жил бүр эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээ, оношлогоонд төрийн зардлаар хамрагдах;

19.1.3.аймгийн төвд тасралтгүй ажиллаж байгаа улсын өмгөөлөгчид 6 сарын, суманд тасралтгүй ажиллаж байгаа улсын өмгөөлөгчид 12 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн урамшлыг 5 жил тутам олгох;

19.1.4.хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа явуулсны төлөө хариуцлага хүлээхгүй байх;

19.1.5.Хуульчийн эрх зүйн байдлын тухай хууль, Өмгөөллийн тухай хуульд заасан гишүүний татвар, өмгөөлөгчийн хариуцлагын даатгалын хураамж, хуульчийн үргэлжилсэн сургалтын төлбөрөөс улсын өмгөөлөгчөөр ажиллах хугацаанд чөлөөлөгдөх.

19.2.Энэ хуулийн 19.1.5-д заасан зардлыг төр хариуцна.

19.3.Улсын өмгөөлөгч нь ажиллаж байх хугацаандаа хуульчийн үргэлжилсэн сургалтад үнэ төлбөргүй хамрагдах бөгөөд холбогдох зардлыг төр, эсхүл, холбогдох хууль тогтоомж болон байгууллагын дүрэмд заасны дагуу чөлөөлж болно.

19.4.Улсын өмгөөлөгчөөр гурван жил тасралтгүй ажилласан албан хаагчийг цэргийн албыг дүйцүүлэн хаасанд тооцно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ХУВИЙН ӨМГӨӨЛӨГЧИЙГ ОРОЛЦУУЛАХ

20 дугаар зүйл.Хувийн өмгөөлөгчийг оролцуулах нөхцөл

20.1.Доор дурдсан нөхцөл байдал үүссэн бөгөөд улсын өмгөөлөгч хүрэлцээгүй үед хувийн өмгөөлөгчийг ажиллуулж болно:

20.1.1.Өмгөөллийн тухай хуулийн 15.2-т заасан үндэслэлээр улсын өмгөөлөгч үйлчлүүлэгчид хууль зүйн мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх боломжгүй бол;

20.1.2.нэг хэрэгт харилцан эсрэг сонирхолтой хоёр ба түүнээс дээш үйлчлүүлэгч хууль зүйн туслалцаа хүсэх өргөдөл гаргасан;

20.1.3.үйлчлүүлэгч нь холбогдох хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу улсын өмгөөлөгчөөс татгалзсан.

20.2.Тухайн нутаг дэвсгэрт салбар байгуулагдаагүй, мөн улсын өмгөөлөгчийн ажлын дундаж ачаалал 2 дахин болон түүнээс дээш нэмэгдсэн тохиолдолд хувийн өмгөөлөгчтэй гэрээ байгуулан ажиллуулж болно.

20.3.Төв нь хувийн өмгөөлөгчийг өмгөөллийн үйлчилгээг үнэ төлбөргүй үзүүлэх өмгөөлөгчдөөс сонгон, гэрээ байгуулсны үндсэн дээр ажиллуулна.

20.4.Энэ хуулийн 20.3-т заасан өмгөөлөгч байхгүй бол тухайн орон нутгийн өмгөөлөгчдийн салбар зөвлөлийн гишүүн өмгөөлөгчдөөс, эсхүл нээлттэй сонгон шалгаруулалтын үндсэн дээр хувийн өмгөөлөгчийг сонгоно.

20.5.Өмгөөллийн тухай хуулийн 29.1-д заасан өмгөөлөгчийн нийтэд тустай мэргэжлийн үйл ажиллагааг хувийн өмгөөлөгчийн хууль зүйн туслалцааг үнэ төлбөргүй үзүүлэх үйл ажиллагаатай уялдуулан зохицуулна.

20.6.Хууль зүйн туслалцаа үзүүлсэн хувийн өмгөөлөгчийн ажлын хөлсний жишгийг улсын өмгөөлөгчийн цалин хөлсний жишгийг харгалзан хууль зүйн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран тогтооно.

21 дүгээр зүйл.Хувийн өмгөөлөгчийн өмгөөллийн үйлчилгээний хөлс

21.1.Хувийн өмгөөлөгч нь Төвтэй байгуулсан гэрээний үндсэн дээр хийсэн өмгөөллийн үйлчилгээний хувийн хэргийг холбогдох журмын дагуу бүрдүүлж, тайланг батлагдсан маягтын дагуу гаргаж, тогтоосон хугацаанд Төвд ирүүлнэ.

21.2.Төв энэ хуулийн 21.1-д заасан материалыг үндэслэн гэрээг дүгнэх бөгөөд энэ нь төлбөр гүйцэтгэх үндэслэл болно.

21.3.Хувийн өмгөөлөгчийн өмгөөллийн хөлсийг энэ хуулийн 22 дугаар зүйлд заасан эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ.

ЗУРГААДУГААР БҮЛЭГ САНХҮҮЖИЛТ

22 дугаар зүйл.Санхүүжилтийн эх үүсвэр

22.1.Хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг улсын төсвөөс санхүүжүүлэх бөгөөд энэхүү төсөв нь хууль зүйн туслалцааны үйл ажиллагааг хүртээмжтэй, шуурхай, тасралтгүй, үр дүнтэй явуулах шаардлагыг хангасан байна.

22.2.Төв нь хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд зориулан хуулиар хориглоогүй эх үүсвэрээс буцалтгүй тусламж, хандив авч болно.

ДОЛООДУГААР БҮЛЭГ ХУУЛЬ ЗҮЙН ТУСЛАЛЦАА ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД БУСАД БАЙГУУЛЛАГЫН ОРОЛЦОО

23 дугаар зүйл.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын оролцоо

23.1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд дараах байдлаар дэмжлэг үзүүлнэ:

23.1.1.салбарыг стандартын шаардлага хангасан ажлын байр, техник, тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслээр хангах;

23.1.2.хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх чиг үүргийг хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор тухайн нутаг дэвсгэрт ажиллахаар томилогдсон улсын өмгөөлөгчийг орон байраар хангахад дэмжлэг үзүүлэх.

23.2.Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга нь иргэдийн эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах чиг үүргийг хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор салбарын ажилчдыг орон байр, хүнс, тээвэр, холбооны хэрэгслээр хангах, томилогдсон алба хаагч, түүний гэр бүлийн гишүүдэд дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээнд шаардагдах зардлыг орон нутгийн төсөвт тусган санхүүжүүлж болно.

24 дүгээр зүйл.Монголын Хуульчдын холбооны оролцоо

24.1.Монголын Хуульчдын холбоо нь хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд дараах байдлаар оролцож, хамтран ажиллана:

24.1.1.улсын өмгөөлөгчийг хуульчийн үргэлжилсэн болон мэргэшүүлэх сургалт зохион байгуулахад хөнгөлөлт, дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллах;

24.1.2.Төвийн үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, хууль зүйн туслалцааны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллах.

24.2.Улсын өмгөөлөгчийн хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх эрхийг хүчингүй болгосон, түдгэлзүүлсэн бол шийдвэрийг гарсан өдрөөс нь хойш ажлын 3 өдрийн дотор Төвд ирүүлнэ.

25 дугаар зүйл.Өмгөөлөгчдийн холбооны оролцоо

25.1.Өмгөөлөгчдийн холбоо нь хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд дараах байдлаар оролцож, хамтран ажиллана:

25.1.1.Өмгөөлөгчдийн холбооноос өмгөөлөгчийн үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг энэ хуульд заасны дагуу Төвийн үйл ажиллагаатай уялдуулах;

25.1.2.Төвийн улсын өмгөөлөгчид үзүүлэх хөнгөлөлт, урамшууллын тогтолцоог бий болгох.

25.2.Энэ хуулийн 25.1.1-д заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх журмыг Төвийн захирал, Өмгөөлөгчдийн холбооны ерөнхийлөгчтэй хамтран батална.

25.3.Улсын өмгөөлөгчийн өмгөөллийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон, дуусгавар болгосон, түдгэлзүүлсэн бол шийдвэрийг гарсан өдрөөс нь хойш ажлын гурван өдрийн дотор Төвд ирүүлнэ.

26 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын оролцоо

26.1.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагаанд дараах дэмжлэгийг үзүүлнэ:

26.1.1.цагдан хорих, таслан сэргийлэх арга хэмжээ авагдсан, хорих ялаар шийтгэгдсэн үйлчлүүлэгчид баримт бичиг танилцуулах, гарын үсэг зуруулах зэрэг ажиллагаанд улсын өмгөөлөгчид дэмжлэг үзүүлэх;

26.1.2.улсын өмгөөлөгчийг хорих ангийн дэглэм харгалзахгүйгээр үйлчлүүлэгчтэй нь уулзуулах зорилгоор саадгүй нэвтрүүлэх, уулзалтын хугацаанд улсын өмгөөлөгчийн аюулгүй байдлыг хангах.

27 дугаар зүйл.Хууль зүйн туслалцааны мэдээллийн сан

27.1.Төв нь хууль зүйн туслалцааны мэдээллийн сантай байна.

27.2.Энэ хуулийн 27.1-д заасан мэдээллийн санг бүрдүүлэх, ашиглах, хамгаалах, мэдээлэл солилцох журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

27.3.Мэдээллийн санд холбогдох байгууллага болон өмгөөлөгч нь үнэ төлбөргүй хууль зүйн туслалцаа үзүүлсэн тухай мэдээллээ оруулах үүрэгтэй.

27.4.Өмгөөлөгчийн өмгөөллийн үйл ажиллагааг тогтмол эрхлэх нутаг дэвсгэр, ажлын байрны хаяг, утас, цахим шуудангийн хаягийг Өмгөөлөгчдийн холбооноос Төвд тухай бүр мэдэгдэнэ.

27.5.Улсын өмгөөлөгчөөс бусад өмгөөлөгч өмгөөллийн үйлчилгээг үнэ төлбөргүй үзүүлэх үүргээ дүйцүүлэн биелүүлж болох бөгөөд төлбөрийн хэмжээг улсын өмгөөлөгчийн цалин хөлсний жишгээр тогтооно.

27.6.Энэ хуулийн 27.5-д заасан орлогыг хууль зүйн туслалцаа үзүүлэхэд зарцуулна.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

28 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

28.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

28.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

28.3.Энэ хуулийн 18 дугаар зүйлд заасан хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан улсын өмгөөлөгчтэй байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээг цуцалж, хуульчийн мэргэжлийн үйл ажиллагааны зөрчилтэй холбогдох аливаа үйлдэл, эс үйлдэхүйг холбогдох байгууллагад мэдэгдэнэ.

29 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

29.1.Энэ хуулийг 2021 оны ... дүгээр сарын ..-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг